

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 18/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av konsumentkyddslagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 12 juni 2001 en proposition med förslag till lag om ändring av konsumentkyddslagen (RP 89/2001 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Marjo Lahelma, justitieministeriet
- ordförande Pauli Ståhlberg, Konsumentklagonämnden
- biträdande direktör Päivi Hentunen, Konsumentverket

- avdelningschef Leena Linnainmaa, Centralhandelskammaren
- juristen Tero Leino, Finlands Konsumentförbund r.f.
- vice verkställande direktör Pekka Niemi, Bilbranschens Centralförbund
- vice verkställande direktör Stig Henriksson, Handels Centralförbund
- juristen Mika Leppinen, Finska Kennelklubben
- direktör Timo Lappi, Suomen Suoramarkkinointiliitto ry
- verkställande direktör Pekka Puputti, Bilimportörerna r.f.
- företagare Lauri Ojala.

PROPOSITIONEN

Genom regeringens förslag till ändringar i konsumentkyddslagen genomförs direktiv (1999/44/EG) om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier.

I lagen föreslås utöver tekniska ändringar vissa ändringar och tillägg som är viktiga ur konsumentkyddssynvinkel. Regeringen föreslår att lagen i linje med direktivet också skall omfatta beställning av en vara som skall framställas eller tillverkas.

I propositionen sägs att om ett fel visar sig inom sex månader från den tidpunkt då risken för varan gick över på köparen, antas felet ha

funnits vid denna tidpunkt, om inte motsatsen bevisas eller detta antagande är oförenligt med felets eller varans art. Enligt gällande lag skall denne lämna säljaren meddelande om fel i varan inom en skälig tid. Bestämmelsen föreslås bli kompletterad med att köparen alltid kan lämna en reklamation inom två månader efter det att denne upptäckte felet. För tillfället får köparen häva ett köp bara om avtalsbrottet är väsentligt. Enligt förslaget får köpet hävas, utom då felet är ringa.

I den gällande lagen sägs att köparen har rätt att kräva att säljaren avhjälpes felet eller avlämnar en felfri vara i stället för den felaktiga utan

kostnad för köparen. Enligt regeringens förslag har köparen rätt att enligt eget val kräva att säljaren avhjälpes felet genom att rätta till det eller avlämna en felfri vara. Rättelsen skall ske inom en skälig tid så att köparen inte åsamkas kostnader eller väsentlig olägenhet.

Vidare föreslås lagen bli kompletterad med bestämmelser om fel som beror på installation eller bristfälliga anvisningar samt betydelsen av garanti och uppgifter om garantin. På begäran av köparen skall garantin ges skriftligen eller elektroniskt.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

Ekonomiutskottet föreslår att lagförslaget godkänns med ändringarna nedan.

Direktivet är ett så kallat minimidirektiv. Det står medlemsstaterna fritt att föreskriva om ett effektivare konsumentskydd än vad direktivet gör. Regeringen utgår i sin proposition från att nivån inte får sänkas på det gällande lagfästa konsumentskyddet. Bestämmelserna i konsumentskyddslagen är tvingande till förmån för köparen. Ekonomiutskottet anser att denna utgångspunkt är den rätta, eftersom konsumenten ofta är i underläge som motpart till en näringsidkare.

De föreslagna ändringar i lagen som spelar en roll i praktiken är först och främst sexmånadersregeln om felantagande, reklamation, villkor för hävning av köp och uppgifter om garanti.

Den viktigaste avvikelserna från miniminivån i direktivet gäller hur länge säljaren har ansvar för fel i varan. Enligt direktivet anses säljaren vara ansvarig inför konsumenten för fel i varan, om felet uppkommer inom två år från tidpunkten för leveransen.

I vår lagstiftning har det inte funnits någon tidsbegränsning och någon sådan föreslås inte heller i propositionen. På säljarens felansvar tillämpas en allmän preskriptionsfrist på tio år. Ett latent tillverkningsfel kan visa sig t.ex. i en varaktig konsumtionsvara senare än inom två år från tidpunkten för leveransen och därför ser utskottet det som motiverat att principen i den gällande lagen fortsättningsvis iakttas. Enligt vad utskottet har erfarit befinner sig verkställigheten av direktivet i de flesta EU-länder på ett förberedande stadium. Preskriptionsfristen varierar mellan två och tio år.

I utskottet har det framförts sinsemellan motsatta åsikter om behovet av särskild reglering av konsumentskyddet i handeln med sällskaps- och hobbydjur. På handel med levande djur har av hävd tillämpats reglerna för handel med lös egendom och det har också varit internationell praxis. Också direktivet gäller försäljning av djur till konsument. De lagar som beroende på fall är tillämpliga är konsumentskyddslagen eller bestämmelserna i köplagen. Föremålen för handel med lös egendom kan vara mycket olika och därför är bestämmelserna allmänna. Säljarens felansvar bedöms utifrån avtal mellan parterna.

Utskottet anser att justitieministeriet bör utse en expertgrupp för att utreda särdragen i och det eventuella behovet av särskild reglering av handeln med sällskaps- och hobbydjur.

Detaljmotivering

5 kap. Utskottet har lagt till mellanrubriken i den gällande lagen, *Påföljder vid fel*, före 16 §.

18 §. Bestämmelserna gäller avhjälpande av fel. Enligt gällande lag har köparen rätt att kräva att köparen avhjälpes felet eller avlämnar en felfri vara. Däremot är säljaren inte skyldig att avhjälpa felet, om det medför oskälig kostnad eller olägenhet för honom

Enligt propositionen har köparen rätt att *enligt eget val* kräva att säljaren avhjälpes felet genom att rätta till det eller avlämna en felfri vara. Säljaren är inte skyldig att avhjälpa felet, om det föreligger ett hinder som han inte kan övervinna eller det skulle medföra oskälig kostnad för honom att avhjälpa felet. Detta bör bedömas med

särskild hänsyn till felets betydelse och varans värde, om den var avtalsenlig, eller om rättelse kan ske på något annat sätt utan väsentlig olägenhet för köparen.

I punkt 10 i ingressen till direktivet framhålls att i fall av bristande avtalsenlighet hos varan bör konsumenten ha rätt att utan kostnad få varan återställd till avtalsenlighet, och att därvid välja mellan att få varan reparerad och att få den utbytt eller, om detta inte sker, att få ett prisavdrag eller att häva avtalet.

I 11 punkten i ingressen sägs att konsumenten till att börja med får kräva att säljaren reparerar varan eller byter ut den, såvida sådana påföljder inte är omöjliga eller oproportionella. En påföljd är oproportionell om den i jämförelse med en annan påföljd skulle åsamka säljaren kostnader som är orimliga.

I fall av bristande avtalsenlighet får säljaren enligt punkt 12 i ingressen alltid erbjuda konsumenten en uppgörelse genom någon av alla de påföljder som står till buds. Det är konsumenten som beslutar om han skall anta eller avvisa detta erbjudande.

Direktivets ingress bör ses som en rekommendation.

Enligt artikel 3.2 i direktivet skall konsumenten i fall av bristande avtalsenlighet ha rätt att utan kostnad få varan återställd till avtalsenlighet genom reparation eller utbyte i enlighet med punkt 3 eller att få ett skäligt prisavdrag eller att häva avtalet på de villkor som anges i artikeln.

Enligt artikel 3.3 har konsumenten i första hand rätt att kräva att säljaren reparerar varan eller byter ut den, i båda fallen utan kostnad, såvida detta inte är omöjligt eller oproportionellt. En påföljd skall anses oproportionell om den åsamkar säljaren kostnader som är orimliga i jämfö-

relse med den alternativa påföljden, under beaktande av varans värde om ingen bristande avtalsenlighet har förelegat, betydelsen av den bristande avtalsenligheten och huruvida den alternativa påföljden skulle kunna fullgöras utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

Utskottet har strukit uttrycket *enligt eget val* i bestämmelsen. Att lyfta fram köparens rätt att välja i lagen kan leda till oskäligen och ogrundade byteskrav inte minst när skillnaden mellan varans värde och felet är oproportionerligt stor. I sin föreslagna form kan bestämmelsen betyda ökade meningsskiljaktigheter mellan köpare och säljare och leda till utdragna besvärprocesser. Utskottet har den uppfattningen att det i de flesta fall lönar sig bättre för både säljaren och köparen att byta ut en felaktig vara, speciellt när det gäller massproducerade varor, mot en felfri vara än att låta reparera den. En sådan rättelse kan åtgärdas snabbt utan kostnader för köparen.

Utskottet understryker att den genom denna ändring inte har avsett att försvaga konsumentens ställning. Avsikten är att hindra att det uppstår situationer som kan leda till orimligheter eller rentav till omotiverat missbruk av valmöjligheten.

31 §. Utskottet har gjort språkliga preciseringar i paragrafens finska text. De ändrar inte innehållet i sak.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår ekonomikutskottet

att lagförslaget godkänns med följande ändringar:

Lag om ändring av konsumentkyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i konsumentkyddslagen av den 20 januari 1978 (38/1978) 5 kap. 1 §, 12 § 2 mom. 2 och 3 punkten samt 4 mom., 13 §, 14 § 3 punkten, 15 §, 16 § 1 mom., 18 § 1 mom., 19 och 29 § och 31 § 3 mom. samt 8 kap. 1 § 1 mom. och rubriken för 15 § och 15 § 2 mom. samt 9 kap. 15 §, sådana de lyder i lag 16/1994, samt

fogas till 5 kap., sådant det lyder i nämnda lag 16/1994, nya 12 a, 15 a, 15 b och 29 a § som följer:

5 kap.	avtalsenlig, eller om rättelse kan ske på något annat sätt utan väsentlig olägenhet för köparen.
Konsumentköp	-----
1, 12, 12 a, 13, 14, 15, 15 a och 15 b § (Som i RP)	19, 29, 29 a och 31 § (Som i RP)
Påföljder vid fel	8 kap.
16 § (Som i RP)	Vissa konsumenttjänstavtal
18 §	1 och 15 § (Som i RP)
Avhjälpande av fel	9 kap.
Köparen har rätt att (<i>utesl.</i>) kräva att säljaren inom skälig tid avhjälpes felet genom att rätta till det eller avlämna en felfri vara så att köparen inte åsamkas kostnader eller väsentlig olägenhet. Säljaren är dock inte skyldig att avhjälpa felet, om det föreligger ett hinder som han inte kan övervinna eller det skulle medföra oskälig kostnad för honom att avhjälpa felet med beaktande av felets betydelse och varans värde, om den var	Köp av huselement samt byggnadsentreprenader
	15 § (Som i RP)
	----- Ikraftträdelsebestämmelsen (Som i RP)

Helsingfors den 26 oktober 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Leena Luhtanen /sd
vordf. Mari Kiviniemi /cent
medl. Janina Andersson /gröna
Jouni Backman /sd
Susanna Huovinen /sd
Mikko Immonen /vänst
Reijo Kallio /sd
Marja-Leena Kemppainen /kd

Kalervo Kummola /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Olli Nepponen /saml
Antti Rantakangas /cent
Ola Rosendahl /sv (delvis)
Mauri Salo /cent
Juhani Sjöblom /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Eelis Roikonen.